

PROFESOR BERNARD BARBIER – ŻYCIORYS

Bernard Barbier urodził się 4 maja 1927 r. jako piąte spośród sześciorga dzieci. Jego ojciec był oficerem marynarki. Rodzina Barbier mieszkała na wyspie św. Ludwika, przy ul. Bretonvilliers, w IV dzielnicy Paryża. Mieszkanie, które zajmowała, należało do rodziny od roku 1824. Jako bardzo młody człowiek Bernard często słyszał o Polsce. Okna apartamentu, w którym się wychowywał, wychodziły na Hotel Lambert (ul. Saint-Louis na wyspie), w którym mieszkał jeszcze wówczas książę Czartoryski. Rodzice pokazywali mu Bibliotekę Polską, Quai d'Orléans, lub budynek przy Quai de Béthune, w którym zmarła Maria Skłodowska-Curie.

Bernard Barbier był uczniem l'Ecole Massillon prowadzonej przez oratorian, potem Liceum Louis le Grand, gdzie otrzymał swoje dwie matury. Studia odbył na Sorbonie w zakresie historii, a przede wszystkim geografii. Słuchał tam wykładów wielkich mistrzów epoki: dziekana A. Cholleya, a przede wszystkim prof. G. Chabota, który znał dobrze Polskę. W 1949 r. Bernard Barbier otrzymał agregację z geografii, następnie odbywał służbę wojskową w okolicach jeziora Constance, którą zakończył jako aspirant artylerii. W tym czasie zainteresował się sztuką wojenną, jak również historią wojskowości. Zainteresowania te towarzyszą całemu życiu Profesora. W 1956 r. – w wyniku konkursu – został przyjęty do Ecole d'Etat-Major dla oficerów rezerwy; jego kariera wojskowa uwieńczona została stopniem Honorowego Podpułkownika.

Podczas odbywania służby wojskowej został mianowany nauczycielem w Liceum w Pontivy (Bretania), ale pracy tej nie podjął. Powróciwszy do życia cywilnego, w październiku 1950 r. został nominowany na stanowisko nauczyciela w Liceum w Gap (Hautes Alpes), a w następnym roku w Annecy (Haute-Savoie). W 1952 r. poślubił Madeleine Brossat, która uczyła razem z Nim w Gap i która całą swoją karierę związała z astronomią, pracując w Observatoire de Marseille, jak również w Saint-Michel l'Observatoire. Pomiedzy rokiem 1954

PROFESSOR BERNARD BARBIER – A BIOGRAPHY

Bernard Barbier was born in Paris on 4th May 1927, the fifth child in the family of a navy officer. They lived in an apartment on the *Île Saint-Louis* (*rue de Bretonvilliers, IV arrondissement*), which had belonged to the family since 1884. As a very young man, Bernard often heard about Poland. The windows in his apartment looked onto the *Hôtel Lambert*, where Prince Czartoryski still lived at the time. Bernard's parents showed him the Polish Library on the *Quai d'Orléans* and the building on *Quai de Béthune*, where Maria Curie-Skłodowska had died.

Bernard Barbier attended the *École Massillon* run by the Oratorians, then the *Lycée Louis le Grand*, and continued his education at the Sorbonne, where he studied history and geography. He listened to lectures given by great scholars of the time: Cholley, the dean, and Prof. Chabot who knew Poland well. In 1949 Barbier graduated in Geography, and then did his military service near Lake Constance, which he completed with the rank of artillery sergeant. During his service he found an interest in the art of war and the history of the military which has fascinated him ever since. In 1956, as a result of a competition, he was accepted into the *École d'Etat-Major* for reserve officers and finished his military career as an honorary colonel.

During his military service he was appointed to the *Lycée* in Pontivy (Brittany), but he never taught there. Back in civilian life in October 1950, he was appointed to the *Lycée* in Gap (Hautes Alpes), and the following year in Annecy (Hautes Savoie). In 1952 he married Madeleine Brossat, a colleague from Gap school who worked as an astronomer for her whole career, including the *Observatoire de Marseilles* and *Saint-Michel l'Observatoire*. Between 1954 and 1965 four children were born, one of whom became a geography teacher while the remaining followed careers in education, dentistry and banking.

a 1965 urodziło się czworo dzieci, z których jedno wybrało zawód nauczyciela geografii, trójka pozostałych to: wyspecjalizowana wychowawczyni, dentysta chirurg i pracownik bankowy.

Bernard Barbier zamieszkał w Marsylii i został zatrudniony w Ecole de l'Air w Salon-de-Provence, gdzie prowadził wykłady dla przyszłych oficerów nt. głównych problemów geopolitycznych i ekonomicznych świata. Równocześnie nauczał w Ecole Supérieure de Commerce w Marsylii (1958–1969). Był w tym czasie przewodniczącym jury egzaminów z geografii ekonomicznej w ogólnokrajowym konkursie rekrutacyjnym do Ecoles de Commerce.

W październiku 1960 r. otrzymał nominację na stanowisko asystenta geografii na Wydziale Literatury (Faculté des Lettres) w Aix-en-Provence. Od tego czasu zaczęła się Jego kariera uniwersytecka, która łączyła badania i nauczanie. Następnie został starszym asystentem (1962), a od 1970 r. aż do przejścia na emeryturę – profesorem, z wyjątkiem krótkiej przerwy (1969–1970), w czasie której był starszym wykładowcą (Maitre de conférences) w nowo powstałym wówczas Centre Universitaire w Awinionie. Od 1992 r. jest emerytowanym profesorem Uniwersytetu Prowansalskiego (Université de Provence).

Jako przedmiot zainteresowań do swojej pracy habilitacyjnej (these d'Etat), obronionej w 1969 r., B. Barbier wybrał studia nad miejską siecią osadniczą na obszarach górskich, a dokładniej w Alpach Południowych. Od 1942 r. – kiedy to uczestniczył w obozie skautów w Sabaudii (Savoie) – prof. B. Barbier odkrywał góry, zafascynowany Alpami, które studiował i odwiedzał podczas całego swojego życia.

Dziedziną zainteresowań naukowych prof. B. Barbier w geografii ogólnej była rola miast w organizacji i zagospodarowaniu przestrzeni. W roku 1974 powierzono Mu przewodnictwo Komisji Geografii Miast Komitetu Narodowego Geografów Francuskich. Komisję tę prowadził do 1980 r.

Głównym przedmiotem zainteresowań Profesora była geografia turystyki (patrz „Bibliografia”). W 1980 r. w Tokio, na Kongresie Międzynarodowej Unii Geograficznej (UGI), prof. B. Barbier został wybrany przewodniczącym Komisji Geografii Turystyki i Wypoczynku MUG (Commission de Géographie du Tourisme et des Loisirs UGI). Funkcję tę pełnił do 1988 r., w rzeczywistości jednak zajmował się pracami tej Komisji do 1992 r. W latach 1969–1999 był członkiem AIEST (Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowych Ekspertów Turystyki).

Bernard Barbier moved to Marseilles and was employed at the *École de l'Air* in Salon-de-Provence, where he gave lectures to future officers on the main geopolitical and economic problems in the world. At the same time he taught at the *École Supérieure de Commerce* in Marseilles (1958–1969), and was the chairman of the examination board admitting students to this school.

In October 1960 he was nominated for the post of *assistant de géographie* at the *Faculté des Lettres* in Aix-en-Provence, which marked the beginning of his academic career based on research and teaching. Next he became *maître assistant* (1962), and in 1970 – a professor after a short break in 1969–1970 when he worked as a senior lecturer (*Maitre de Conférences*) at the newly opened *Centre Universitaire* in Avignon. Since 1992 he has been an emeritus professor at the *Université de Provence*.

The subject of Barbier's 'habilitation' thesis (*thèse d'état*), defended in 1969, was the study of the urban settlement system in the Southern Alps. He had first discovered the mountains and snow for himself in 1942 when he took part in a scout camp in Savoie. Since that time he has always been fascinated by the Alps which he has studied and visited throughout his life.

The geographical domain that interested Prof. Barbier the most was the role of cities in spatial organisation. In 1974 he was appointed chairman of the *Commission de Géographie Urbaine* at the *Comité National Français de Géographie*. He remained in office until 1980.

His main area of interest, however, was the geography of tourism (see: Bibliography). In 1980 in Tokyo, at the *International Geographical Union (IGU) Congress*, Prof. Barbier was elected chairman of the Geography of Tourism and Recreation Commission. He officially held this office until 1988, but was actually involved in the Commission's work until 1992. In the years 1969–1999 he was an A.I.E.S.T. member (International Association of Experts Tourism Research).

Prof. Barbier could not imagine geography without regional studies and he still claims that the regional approach is fundamental to this subject. He has visited numerous countries, both as a conference participant and a tourist, always reading about them first and next looking at them as a geographer in order to understand and know them better. He would take a lot of slides which he later

Prof. Barbier nie wyobraża sobie, że można zajmować się geografią bez prowadzenia badań nad przestrzeniami regionalnymi. Pogląd, iż podejście regionalne jest fundamentalne w tej dyscyplinie, wyznaje do dziś. Odwiedził wiele krajów z okazji kongresów lub podróży turystycznych, uprzednio studiując je z literatury, a następnie oglądając jako geograf, aby w efekcie dobrze je zrozumieć i poznać. Zgromadził wiele diapozytów, które następnie wykorzystywał podczas wykładów i konferencji.

Obok środowiska prowansalskiego i alpejskiego zainteresował się krajami Maghrebu, a w szczególności Marokiem. Uczył wielu studentów z tych krajów i kierował 30 pracami na temat samego tylko Maroka. Innym obszarem, który studiował z pasją, to Europa Środkowo-Wschodnia. Pierwszą podróż do tej części Europy odbył w 1966 r., zabierając studentów do Czechosłowacji. Kraje wschodniej Europy odwiedził około 70 razy. Jednakże to Polska „przyciągała” prof. B. Barbiera najbardziej – był tu 35 razy. Chcąc nawiązać naukowe związki z Polską i dobrze poznać kraj, zainicjował umowy z polskimi uniwersytetami. Pierwsza została podpisana w 1974 r. z Instytutem Geografii Ekonomicznej w Łodzi (prof. L. Straszewicz). Umowę tę miał przyjemność podpisywać osobiście, ponieważ pełnił wówczas funkcję wiceprezidenta swojego Uniwersytetu. W roku 1981 prof. B. Barbier zawarł nową umowę z Instytutem Geografii Polskiej Akademii Nauk (profesorowie – J. Kostrowicki i M. Rościszewski). Te dwie umowy, które trwały 20 lat, zaowocowały zarówno wymianą nauczycieli akademickich, jak również studentów, wspólnymi seminariami i publikacjami. Polscy geografowie mianowali Go w 1973 r. Członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Geograficznego, a Uniwersytet Łódzki nadał Mu w 1990 r. tytuł doktora *honoris causa*.

Prof. B. Barbier poza nauką i dydaktyką akademicką pełnił inne funkcje. Był członkiem konkursu „Agrégation” (1972–1974), potem konkursu przyjęć do Ecole Normale Supérieure w Fontenay-aux-Roses. W wyniku wyborów został w latach 1976–1984 członkiem Narodowego Komitetu Geografów Francuskich (Comité National Français Géographie), co pozwoliło Mu uczestniczyć m.in. w przygotowaniu Kongresu Międzynarodowej Unii Geograficznej. Odbył się on w 1980 r. w Paryżu, a Profesor zaprosił tam wielu Polaków, którzy przybyli mimo ówczesnych trudności ekonomiczno-politycznych.

used during his lectures and conference presentations.

Apart from the *Provençal* and alpine environments, he was interested in the Maghreb countries, especially Morocco. He taught many students from these countries and supervised 30 theses about Morocco alone. Another region that fascinated him was Central and Eastern Europe. He made his first trip there in 1966, taking his students to Czechoslovakia and has visited Eastern European countries about 70 times. However, it was Poland that attracted him the most and he has made 35 visits. Wanting to set up academic cooperation with Poland and to learn as much as possible about the country, he signed agreements with some Polish universities. The first was in 1974 with the Economic Geography Institute in Łódź (Prof. Straszewicz). Prof. Barbier signed this agreement personally, as at the time he was the vice-president of his own university. In 1981 he signed another agreement with the Geography Institute at the Polish Academy of Sciences (Profs Kostrowicki and Rościszewski). The two agreements resulted in academic staff and student exchanges, joint seminars and publications for 20 years. Polish geographers appointed Bernard Barbier an honorary member of the Polish Geographical Society in 1973, and the University of Łódź conferred on him the degree *honoris causa*.

Apart from research and teaching, Prof. Barbier's life included other activities. He was a juror in the *Agrégation* competition (1972–1974), and an examiner at the *École Normale Supérieure* in Fontenay-aux-Roses. He was elected member of the *Comité National Français Géographie* for the period 1976–1984, which allowed him to participate in the preparations for the *International Geographical Union Congress*, held in Paris in 1980. He invited many Polish academics who came to the conference despite the economic and political difficulties of that time.

For almost ten years (1973–1977 and 1979–1983) he participated in the work of *Comité Consultatif des Universités* (University Council Committee) – the official body under changing auspices (C.C.U., C.S.C.U., C.N.U.), which oversees the careers of academic teachers, verifying the finances for university elections, as well as evaluating the quality of doctoral theses. This function required a lot of tact and diplomacy, but was interesting to hold, as it guaranteed staying at the heart of university life.

Przez prawie 10 lat (1973–1977 i 1979–1983) uczestniczył w pracach Comité Consultatif des Universités (Komitet Doradczy Uniwersytetów) – oficjalnym, wybieralnym organie, który pod kolejnymi patronatami (CCU, CSCU, CNU) jest odpowiedzialny za przebieg karier nauczycieli szkół wyższych, ocenia i weryfikuje finansowe środki wyborcze w uniwersytetach oraz jakość rozpraw doktorskich. Funkcja ta była delikatną, ale bardzo interesującą, ponieważ pozwalała być w sercu badań i życia uniwersyteckiego.

Profesor Bernard Barbier jest członkiem Towarzystwa Geograficznego w Marsylii, w którym od 1985 r. pełni funkcję przewodniczącego. W roku 1990 został wybrany jako członek do Académie de Marseille, od 1996 r. był kanclerzem, a od 1997 r. dyrektorem. Wrażliwy na korzyści dla kultury i języka francuskiego prof. B. Barbier akceptuje chętnie – prawie każdego roku – wyjazdy zagraniczne w celu wygłoszenia wykładów w Alliance Française. Pierwszym krajem, który odwiedził, była Polska (1973), a ostatnim Stany Zjednoczone (2001).

Prof. B. Barbier posiada wiele odznaczeń, w tym m.in.: „Chevalier dans l'Ordre National du Mérite”, „Titulaire de la Médaille d'Argent des Services Militaires Volontaires”, „Chevalier des Palmes Académiques”.

Prof. Barbier also works at the *Société de Géographie* in Marseilles, of which he has been chairman since 1985. In 1990 he was elected member of the *Académie de Marseille*, in 1996 he became its chancellor, and in 1997 – president. Aware of the need to propagate French culture and language, Prof. Barbier willingly accepts invitations abroad in order to give lectures at the *Alliance Française*. The first country he visited was Poland (1973), and the latest – the United States (2001).

Prof. Barbier holds many distinctions, including “*Chevalier dans l'Ordre National du Mérite*”, “*Titulaire de la Médaille d'Argent des Services Militaires Volontaires*” and “*Chevalier des Palmes Académiques*”.

Z języka francuskiego tłumaczyła
Elżbieta Dziegieć